

KÁL NAGYKÖZSÉG

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

TERVEZETE

MEGBÍZÓ

Kál Nagyközségi Önkormányzat

Morvai János polgármester

3350 Kál, Szent István tér 2.

Tel./Fax: 36/487-001; 36/487-192

TERVEZŐ

T4TERV Bt.

4029 Debrecen, Lorántffy u. 25.

Tel.: 20/384-3850

www.t4terv.hu

t4terv@gmail.com

ALÁÍRÓLAP

GENERÁL TERVEZŐ:

T4TERV BT.

4029 Debrecen, Lorántffy u. 25.

Tel.: +36 20 384 38 50

e-mail: t4terv@gmail.com

T4 Terv Bt.
 4029 Debrecen, Lorántffy u. 25.
 Adószám: 22865876-1-09
 Cégjegyzékszám: 09-06-004732

Köszgy Á

VEZETŐ TELEPÜLÉSTERVEZŐ:	KŐSZEGHY ATTILA	TT-109-0260
TELEPÜLÉSTERVEZŐ MUNKATÁRS:	KŐSZEGHY ÁBEL	TT-09-0655
TELEPÜLÉSTERVEZŐ MUNKATÁRS:	FÜZESI ATTILA	
HÍRKÖZLÉS:	LAKATOS ISTVÁN	TH-15-0342
ENERGIAKÖZMŰ	SZABÓ LÓRÁNT	TE-09-0408
VÍZIKÖZMŰ	SZABÓ LÓRÁNT	TV-09-0408
TÁJRENDEZÉS	ZSILA LÁSZLÓ	TK-09-0583
KÖRNYEZETVÉDELEM	SZABÓ PÉTER IMRE	BPMK01-13126
KÖZLEKEDÉS	VASAS KÁROLY	TKÖ-09-0285

Köszgy Á
 Köszgy Á
 Füzesi Attila
 Lakatos István
 Szabó Lóránt
 Szabó Lóránt
 Zsila László
 Szabó Péter Imre
 Vasas Károly

TARTALOM

<i>BEVEZETÉS</i>	7
<i>VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ</i>	8
SWOT ANALÍZIS	10
1. JÖVŐKÉP	12
1.1. A TELEPÜLÉS JÖVŐKÉPE A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, TÁJJI, TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉRE VONATKOZÓAN.....	12
1.2. A TELEPÜLÉS SZEREPE A TÉRSÉGBEN.....	14
1.3. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK RÖGZÍTÉSE	15
1.3.1. <i>A kistérség vidékpolitikai jövőképehez való csatlakozás</i>	18
1.3.2. <i>A megyei vidékpolitikai jövőképhez való csatlakozás</i>	20
1.3.3. <i>Az országos vidékpolitikai jövőképhez való csatlakozás</i>	21
2. CÉLOK	23
2.1. A TELEPÜLÉS ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ CÉLOK MEGHATÁROZÁSA.....	23
2.2. RÉSZCÉLOK ÉS A BEAVATKOZÁSOK TERÜLETEINEK MEGHATÁROZÁSA	25
2.2.1. <i>A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata</i>	29
2.2.2. <i>A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre</i>	30
2.3. BARNAMEZŐS TERÜLETEK FEJLESZTÉSÉNEK ELŐÍRÁNYZÁSA.....	30
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	32
3.1. A STRATÉGIÁHOZ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS KÖRNYEZETI ADATOK MEGHATÁROZÁSA.....	32
3.1.1. <i>Társadalmi adatok</i>	33
3.1.2. <i>Gazdaság</i>	41
3.2. A MEGHATÁROZOTT TERÜLETIGÉNYES ELEMEL ALAPJÁN JAVASLAT A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FŐ ELEMEINEK TÉRBELI RENDJÉRE ÉS A TERÜLET-FELHASZNÁLÁSRA IRÁNYULÓ TELEPÜLÉSSZERKEZETI VÁLTOZTATÁSOKRA.....	42
3.3. AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK ÉS A VÉDETTSÉG BEMUTATÁSA, JAVASLATOK AZ ÖRÖKSÉG VÉDELMEÉRE ÉS AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉK ALAPÚ, FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSÉRE	44
4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE	46
4.1. A KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZER.....	46
4.2. JAVASLAT A KONCEPCIÓ ÉS A VÁLTOZÁSOK NYOMON KÖVETÉSÉRE, A FELÜLVIZSGÁLAT RENDJÉRE	48

„Településfejlesztési koncepció: a település környezeti, társadalmi, gazdasági adottságaira alapozó, a település egészére készített, a változások irányait és a fejlesztési célokat hosszútávra meghatározó dokumentum.” [Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény – 2. § 27.]

„A településfejlesztési koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.” [Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény – 9/A. § (1)]

BEVEZETÉS

Kál nagyközség esetében rendelkezésre áll a korábbi településfejlesztési koncepció, emellett a most elkészült dokumentum támaszkodik egyrészt az önkormányzat által készített, illetve a községet érintő kapcsolódó tárgyú koncepciókra, tervekre, programokra, a partnerségi egyeztetések során gyűjtött információkra, és figyelembe vette azokat a körülményeket, amelyek a község fejlesztésére hatással lehetnek. Mindezek beépültek ebbe az új jogszabályi követelmények szerint készült településfejlesztési koncepcióba.

Korszerű, helyi konszenzuson alapuló fejlesztési és rendezési, szabályozási dokumentumok nélkül a település felkészületlen a területi folyamatok kezelésére, kisebb az esélye a fejlesztési támogatások megszerzésére, az itt élő polgárok életminőségének javítására, illetve a helyi gazdaság hatékony fejlesztésére. E konszenzus kialakítása érdekében a településfejlesztési koncepció céljai, javaslatai széleskörű partnerségen alapulnak.

A településfejlesztési koncepció egyben vezetési eszköz, amellyel a települési önkormányzat irányítani tudja, hogy a fejlesztés során honnan hová akar eljutni. Bemutatja azokat a tájékoztató pontokat, amelyek az állandóan változó környezethez való igazodás során a célok megvalósításához vezetnek. A településfejlesztési koncepció integrálja a település folyamatos működésének, fejlesztésének és vezetésének feltételeit. A koncepció a települési önkormányzat, mint szervezet feladatainak programja, illetve a szervezetfejlesztés és ellenőrzés dokumentuma.

Jelen Koncepció a jövőképet egy objektív, részletes vizsgálatra alapozva állítja fel. A helyzetfeltárás elsődleges célja a településen jelenleg is zajló társadalmi, gazdasági, valamint környezeti folyamatok kimutatása, illetve a folyamatok háttérében lévő ok-okozati összefüggések feltárása volt. Az egyes, települést érintő folyamatokra többféleképpen is lehet reagálni. Lehetséges az adott folyamathoz való alkalmazkodás, továbbá annak felerősítése, de lehetséges az adott folyamat hatásainak mérséklése, vagy az attól való elhatárolódás is. A településfejlesztési koncepció a *mit* és a *miért* kérdésekre keresi a választ. A *hol* és a *hogyan* kérdések megválaszolása a későbbiekben készülő településrendezési eszközök feladata.

VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ

A Vizsgálati összefoglaló célja és feladata, hogy összefoglaló módon mutassa be a megalapozó vizsgálatban már feltárt települési adottságokat, a település területrendezési, tájhasználati konfliktusait, fejlődési lehetőségeit, amelyek a településfejlesztési koncepció alapjául szolgálhatnak, mintegy kijelölve a település fejlődési irányát.

A település vizsgálatán alapuló, gyakran igen terjedelmes helyzetfeltáró munkarészek gyors és áttekinthető értelmezését és értékelését teszi lehetővé a SWOT analízis készítése. Ez a stratégiai szemléletű, rendszerezett összegzés irányt mutat a fejlesztési irányok kijelöléséhez. A SWOT kifejezés egy mozaikszó, mely 4 angol szó kezdőbetűjéből tevődik össze. 'S' az angol strengths szó kezdőbetűje, jelentése erősségek, 'W' a weaknesses szóból ered, és gyengeséget jelent, 'O' az opportunities, azaz a lehetőségek jelölésére szolgál, míg a 'T' a threats, azaz a veszélyek kategóriát jelenti.

A SWOT táblázat tehát 4 fő részre osztható, amelyekben a település erősségeire, gyengeségeire, lehetőségeire, valamint a települést fenyegető külső veszélyekre térhetünk ki. Az erősségek és a gyengeségek a település belső adottságaiból fakadnak. Az erősségekre alapozható a fejlesztés, ezek az adottságok tovább erősítendőek, míg a gyengeségek gátolják a fejlesztést, azok felszámolása szükséges. A lehetőségek és a veszélyek a külvilágból ható folyamatokat tüntetik fel, a lehetőségek kívülről segíthetik, ösztönözhetik a fejlesztést, míg a veszélyek azok, amelyek kívülről akadályozhatják a fejlesztés sikerességét. Az elemzést a településen folytatott vizsgálatok, a területre vonatkozó korábbi különböző fejlesztési dokumentumok alapján készítettük el.

A SWOT elemzés készítésekor elsősorban azon erősségek és gyengeségek kiemelése szükséges, amelyek valamilyen formában kapcsolatban állnak a település fejlesztési céljaival, stratégiájával, befolyásolják a fejlesztéseket. Ugyanez mondható el a lehetőségekre és

veszélyekre vonatkoztatva is. Tehát nem szükséges feltétlenül a település összes adottságát felsorolni, jelen SWOT elemzés során elegendő a koncepció szempontjából fontos tulajdonságok feltüntetése.

SWOT ANALÍZIS

BELSŐ TÉNYEZŐK	
Erősségek	Gyengeségek
Társadalom	
<ul style="list-style-type: none"> • Évszázados történelmi múlt • Kulturális hagyományok ápolása • Helyi vállalkozói kör növekvő szerepvállalása a közösségi életben • Kiépült önkormányzati társulási rendszer 	<ul style="list-style-type: none"> • Megindult a lakosság elöregedése • Fiatalabb lakossági rétegek elvándorlása • Romák és/vagy mélyszegénységben élők alacsony iskolázottsága • Gyerekek szabadidős tevékenységének hiánya
Infrastruktúra, intézményi ellátottság	
<ul style="list-style-type: none"> • Kedvező a település közlekedés-földrajzi helyzete (autópálya, vasút) • A főváros, a megyeszékhely és a járási székhely gyors elérhetősége • Pormentes, szilárd burkolatú települési utak • Víz- és csatornahálózat kiépítettsége • Energiaellátó rendszerek kiépítettsége • Kiépült alapfokú intézményhálózat 	<ul style="list-style-type: none"> • Sportlétesítmények hiánya • Kerékpárutak, kerékpársávok nem elégséges volta • Idősek elmagányosodása, a jelzőrendszer hiánya • A nappali ellátásban részesülők köre stagnál • A fogyatékkal élők foglalkoztatáshoz jutását és a foglalkoztatásban való megmaradását támogató személyek hiánya
Gazdaság	
<ul style="list-style-type: none"> • Kiváló minőségű termőföldek • Vetőmag-termesztési hagyományok és infrastruktúra • Vállalkozásbarát önkormányzat • Hatékony pályázati tevékenység • A térség idegenforgalmi fejlesztése iránti elkötelezettség • Ásványi anyag (homok, kavics) lelőhelyek 	<ul style="list-style-type: none"> • Ipar hiánya • Idegenforgalom alacsony szintje • Magas minőségű vendéglátás hiánya • A képzett munkaerő elvándorlása • A munkanélküliek nagyobb hányada szakképesítéssel nem rendelkezik, illetve alacsony végzettségű • Vállalkozási ismeretek hiánya • A vállalkozások tőkehiánya

KÜLSŐ TÉNYEZŐK	
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Az M25 gyorsforgalmi út átadásából adódó kapcsolati lehetőségek • Ipari park, ipari területek kialakítása • Tornacsarnok kialakítása az általános iskola részére • További közintézmény felújítások (Művelődési Ház, Könyvtár, Vízmű) • Település rehabilitáció (lakhatatlan ingatlanok elbontása), parkolóhelyek kialakítása, településkép fejlesztése • Turizmus fejlesztése (horgász-, lovas-, tanyaturizmus) • Önkormányzati tulajdonban lévő szolgálati lakások kialakítása • A felnőttképzés (átképzés) támogatása • Helyi társadalmi, közösségi, gazdasági hagyományok megőrzése, fejlesztése • Pályázati források további hatékony kihasználása • Információs technológiák terjedése • Vállalkozási képzések beindítása • Környezettudatos, életmód fejlesztési programok, oktatások • Helyben való foglalkoztatás növelése • Gazdasági területek növelése • Kistérségen belüli és szomszédos kistérségekkel való együttműködés erősítése • Sportolás, egészséges életmód népszerűsítése 	<ul style="list-style-type: none"> • A képzett munkaerő elszívása • Szakképzett fiatalok elvándorlása • Nő a mezőgazdasági termelés és értékesítés kockázata • Alacsony tanulási kedv, szakismeret hiánya • Az elszegényedés fokozódása • Pályázatok sikertelen elbírálása • Az uniós források beszűkülése • Civil szervezetek forráshiánya • Hazai és EU-s támogatásokra épülő beruházások finanszírozásának bizonytalansága • Gazdasági, társadalmi környezet kiszámíthatatlansága • A gazdasági területek fejlesztése befektetők hiánya miatt elmarad vagy késik

1. JÖVŐKÉP

1.1. A TELEPÜLÉS JÖVŐKÉPE A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, TÁJJI, TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉRE VONATKOZÓAN

A társadalmi, a gazdasági, a tájji, természeti és épített környezetre vonatkozó jövőkép megalkotásakor nem azt kell figyelembe venni, hogy a jelenlegi társadalmi, gazdasági folyamatok előrevetítése milyen jövőképet valószínűsít a település távlatait illetően. A jövőkép egy olyan vízió megfogalmazása, amelyet az adott település el kíván érni, és akkor érheti el, ha a terveiben szereplő beavatkozásokat, fejlesztéseket következetesen, egymásra épülve megvalósítja. A jövőkép olyan vízió, amelynek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség. Ennek a víziónak a felépítéséhez nem elégséges a település vezetőinek akarata, párosulnia kell hozzá a lakóközösség megértésének, elfogadásának és tevékeny részvételének is.

Kál nagyközség egyenletesen, fenntartható módon fejlődő, vonzó és élhető település, ahol új munkahelyek jönnek létre, a lakóközösséget minőségi lakókörnyezet és kiváló oktatási, valamint szociális rendszer szolgálja, ezáltal a bővülő gazdaság mellett folyamatosan növekszik a község népességmegtartó ereje.

Kál nagyközség jövőképe:

Gazdasági jövőkép: Kál az évszázados mezőgazdasági hagyományaira építve, az agrárium fejlesztése mellett ipari jellegű befektetéseket vonz be és telepít le, kihasználva a község területén létesített ipari park által nyújtott előnyöket és szolgáltatásokat. Az önkormányzat és a gazdasági szereplők kapcsolatát az együttműködés és a kölcsönösség jellemzi, amely mindkét fél számára előnyös. A település a meghatározó vállalkozások mellett figyelmet fordít

mikro- és kisvállalkozásaira, hiszen ezek a vállalalkozási formák a működő vállalkozások döntő többségét teszik ki, valamint jelentős számú munkavállalót foglalkoztatnak. A gazdaság egyenletes ütemben fejlődik, egyre magasabb számú jól kvalifikált munkaerőt foglalkoztat. Az ipari parknak köszönhetően az ipari szektor bővül, új vállalkozások telepednek meg, a közintézmények és a település környezetének fejlesztése folyamatos.

Társadalmi jövőkép: A község élhető, minőségi és komfortos lakókörnyezetet biztosít lakosai számára, jó minőségű közszolgáltatásokkal kiegészítve. Gondoskodik a szociális, az óvodai, bölcsődei és az egészségügyi alapellátásról, fejleszti a közösségi közlekedést és javítja a közbiztonságot. A község megtartja lakosságát, miután sikerül visszaszorítani az elvándorlást, valamint ösztönözni a fiatalok letelepedését. A helyben maradáshoz a szociális védőháló is erősíti a családgondozással, az idősek megfelelő ellátásával, továbbá a felnövekvő nemzedék megfelelő oktatási intézményekben történő nevelésével. A rendezett, kulturált településkép, az identitástudat növelése, a helyi hagyományok megőrzése és a kulturális hagyományok ápolása hozzájárul a település fejlesztéséhez, a népességmegtartáshoz. A község új munkahelyek teremtésével, az oktatás fejlesztésével és képzések indításával, támogatásával elősegíti a munkaerő helyben maradását, csökkenti az eljáró, ingázó munkavállalók arányát. A kulturális és a sportélet megszervezésével erősíti a fiatalabb korosztályok kötődését a településhez, csökkentve ezzel az elvándorlás mértékét.

Természeti és épített környezetre vonatkozó jövőkép: A község kiemelt figyelmet fordít a gazdaság- és intézményfejlesztés terén is megvalósuló energetikai beruházásokra, a fenntarthatóság jegyében működő vállalkozások megtelepedésére és a megújuló energiák fokozott használatára. A község a településfejlesztés tervezése során az ökológiai szempontból előnyös adottságokat megőrzi és a meglévő hátrányokat felszámolja. A tájhasználat tudatos alakításával, előnyös hatású klímateremtő telelépítésével kedvezőbb környezetet hoz létre. A településtervezésben a táji összefüggések erősítése, a környező táj fizikai jellemzőinek tudatos figyelembe vétele, a településökológia ismereteinek beépítése a tervezésbe olyan megközelítés, amely a hazánk által is ratifikált Európai Tájjegyzmény elveinek megfelel. A

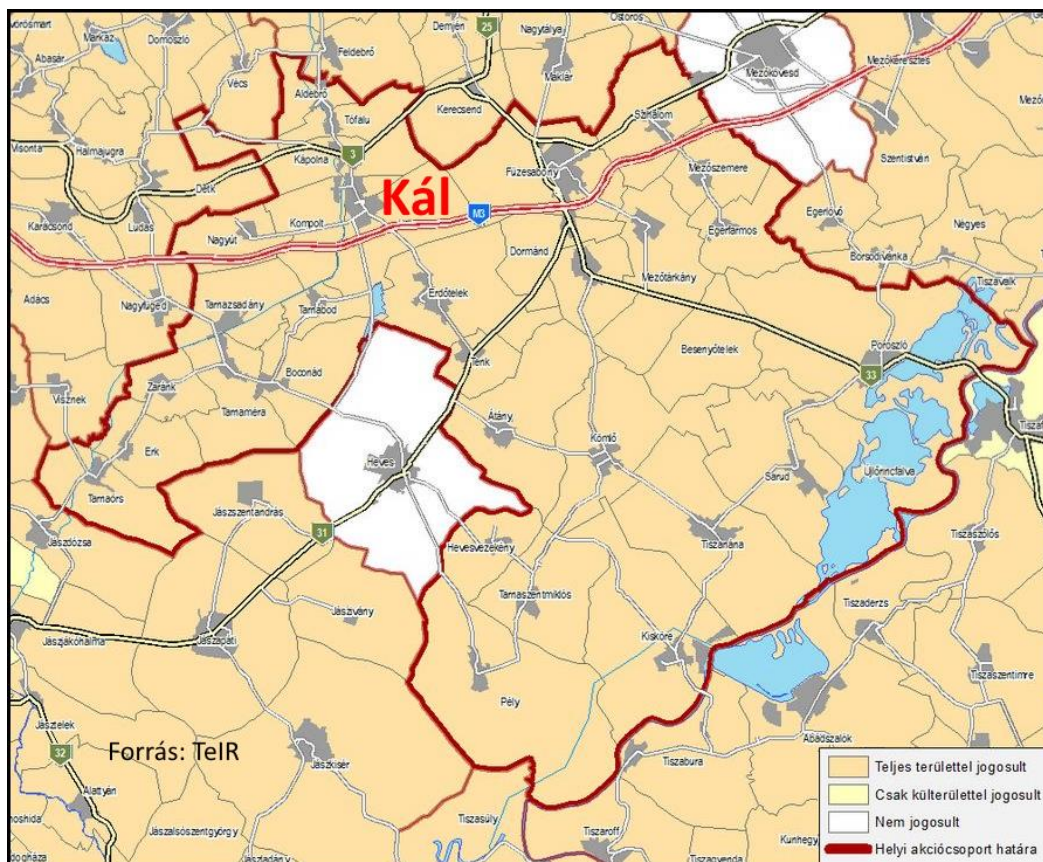
tájegyzmény szellemiségének lényeges része, hogy a táj védelmét, kezelését és tervezését nemcsak a kiemelkedő szépségű vagy valamilyen más okból különlegesnek tartott tájakon kívánja elősegíteni, hanem a tagországok teljes területén, így az intenzív hasznosítású mezőgazdasági területeken vagy a jelentős mértékben átalakított, degradált, ipari jellegű tájak esetében is.

A jövőképebe foglalt célok egymást erősítve valósulnak meg. A munkahelyteremtés, az ipari park megnyitása nyomán nő az önkormányzat bevétele, ezáltal biztosítani tudja a település intézményrendszerének fejlődését, a közszolgáltatások minél magasabb szintre emelését. A cél az, hogy Kál olyan élhető település legyen, amely a lakosság igényeit kiszolgálja, életképes, innovatív vállalkozások működését elősegíti, hozzájárul a térség gazdasági potenciáljának növeléséhez, és a fejlesztések által a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásához.

1.2. A TELEPÜLÉS SZEREPE A TÉRSÉGBEN

Kál jövőképében a több mint egy évtizede kialakult kistérségi együttműködés minél hatékonyabb folytatása szerepel. A község tagja a Tisza-Tarna-Rima-Mente Fejlesztéséért Közhasznú Egyesületnek, amelyet a Füzesabonyi és a Hevesi járás 33 települése alkot. A közösség 2007 szeptemberében jött létre azzal a céllal, hogy a két járás területén koordinálja a vidékfejlesztési elképzeléseket és meghatározza a legfontosabb vidékfejlesztési prioritásokat, azokat az intézkedéseket, amelyek elősegíthetik a két kistérség dinamikusabb fejlődését. A két járás településeinek, az ott élő embereknek jó lehetőségei vannak. A meglévő természeti, kulturális értékek és adottságok fenntartható feltárása, hasznosítása a jövő záloga lehet. Növelheti a térség esélyeit többek között a bio- és természet-közeli gazdálkodás, az energianövény-termesztés, a helyi termékek előállítás, az ökoturizmus, az épített és szellemi örökség minél teljesebb megőrzése, bemutatásává tétele. A 33 település együttműködésével az emberek, a térségek és a szektorok között az eredményesség növelhető. A térség turisztikai szempontból nagy lehetőségeket rejt magában: az egészséges környezet, a Tisza-tó adottságai, a két kistérség épített öröksége: kastélyok, kúriák, egyházi építmények, főként a

Füzesabonyi kistérség településeinek gazdag hagyományvilága mind olyan értékek, amelyek a jövőben kamatoztathatók.

1.3. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK RÖGZÍTÉSE

A településfejlesztési irányok kijelölése során vannak olyan meghatározó alapelvek, amelyek különösen hangsúlyosak a település fejlesztésének egésze, a beavatkozások tervezése szempontjából. Kál nagyközség településfejlesztési alapelvei az alábbiak:

Fenntartható településfejlesztés

A fenntarthatóság olyan fejlődési folyamatot jelent, amely kielégíti a jelen generációk szükségleteit anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk szükségleteinek kielégítését. A fenntartható fejlődéssel kapcsolatban leginkább az annak megvalósításához hozzájáruló technológiákat szokás kiemelni (megújuló energiaforrások, újrahasznosítás stb.), a kialakítása mégis ennél szélesebb körű, elsősorban kulturális probléma. Az alapkérdés az, miként képes az adott emberi közösség folytonosan és eredményesen alkalmazkodni az állandóan változó

(gazdasági, társadalmi-humán, természeti, táji és épített) környezetéhez, illetve miként képes belátni önnön igényei korlátozásának szükségességét. A fenntarthatóság tehát új viszonyrendszer az emberek, a közösségek és a természeti környezet között, ahol az emberi cselekvéseket az értékkövetés határozza meg.

A társadalmi erőforrások önmagukban is a jó élet feltételei, de nélkülözhetetlenek ahhoz is, hogy helyes döntések szülessenek a többi erőforrásfajta hasznosításáról. Az emberek gondolkodásmódja, értékei, attitűdjei és kulcskompetenciái nagyban elősegíthetik vagy akadályozhatják a fenntartható fejlődési pálya megtalálását. Így a takarékoság, a hosszútávra tervezés, az észszerű kockázatvállalás, a fejlesztő- és újítóképesség értékei a fenntarthatóság alapvető erőforrásai közé tartoznak. A humán, természeti és gazdasági tőke fenntartása és bővítése gyakorlatilag mindig emberek együttműködését feltételezi. Mivel együttműködés nincs bizalom nélkül, a bizalmat támogató attitűdök, normák és intézmények nélkül szintén nincs fenntarthatóság.

A gazdaság az ökológiai korlátaiban belül működik. A fenntartható fejlődés a természeti erőforrásokkal való olyan tartós, értékvédő gazdálkodást jelent, amely lehetővé teszi az emberek boldogulását anélkül, hogy a gazdasági fejlődés lerombolná a sokféleséget, a komplexitást és az ökoszisztéma-szolgáltatásokat. Az emberek tisztelik a természetet, természeti értékeinket, a helyi közösségek felismerik a rendelkezésükre álló természeti erőforrásokból adódó lehetőségeiket, ennek következtében pedig a termelésüket, energiafelhasználásukat és -fogyasztásukat erre alapozva szervezik meg.

A gazdaságtól elválaszthatatlan a humántőke egy sajátos formája: a vállalkozói tudást, tapasztalatokat és képességeket felölelő vállalkozói tőke. A vállalkozók azzal válnak a fenntartható fejlődés mozgatórugóivá, hogy ők tárják fel az értékteremtés még kiaknázatlan formáit, és irányítják az emberi, a természeti és az ember által teremtett fizikai erőforrások nagy részének hasznosítását. Tudásuk nélkülözhetetlen a közügyeket érintő döntéseknél, a közéletben, valamint meghatározó szerepet töltenek be a civil szféra szervezésében és kiadásainak fedezésében is. A sikeres vállalkozók viselkedése, véleménye a törekvő fiatalok számára is meghatározó mintát jelent.

A fenntartható fejlődés kialakítása összefogást igényel a társadalom különböző szereplői: az egyének, a közösségek, a gazdálkodó szervezetek és a településvezetés között.

Közösségi szemlélet és szolidaritás

A településfejlesztési folyamat valamennyi szakaszában – tervezés, megvalósítás és fenntartás – kiemelt alapelv a közösségi szemlélet, a széles körű partnerség biztosítása, hiszen egy-egy fejlesztés csak valós lakossági igény és megfelelő lakossági támogatás mellett érheti el célját. A partnerségre ugyanakkor nemcsak a helyi lakosság szintjén érdemes törekedni, hanem a gazdasági élet szereplői és a különböző kormányzati szintek között is. A közösségi tervezés megvalósítása a település társadalmi kohézióját is növeli, hozzájárul a civil szféra erősödéséhez, a helyi identitás kialakulásához és áttételesen a település népességmegtartó erejének növeléséhez is. Az alulról jövő lakossági kezdeményezéseket a település vezetésének is támogatnia kell.

A közösségi tervezés lehetőséget ad az egyes szereplők fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, ahol a partnerek már a tervezés során megismerik a fejlesztési elképzeléseket és véleményt nyilváníthatnak. A partnerek szerepet kaphatnak a megvalósításban is, ennek egyik hatékony eszköze a helyi közösségek működésének ösztönzése. Az egyes projektek megvalósulási és fenntartási időszakában kiemelt figyelmet kell fordítani a lakossági tájékoztatásra, az elért eredmények kommunikációjára, valamint a tapasztalatok visszacsatolására. A közösségi szemlélet érvényesítése a szolidaritás elvét is magában foglalja.

A település működésekor érvényre kell juttatni az esélyegyenlőségi szempontokat, kiemelt figyelmet kell fordítani az egyes esélyegyenlőségi csoportokra (hátrányos helyzetűek, idősek, nők, romák, fogyatékkal élők).

Kál nagyközség településfejlesztési elvei között kiemelt helyen szerepel a térségi fejlesztési koncepciókhoz történő csatlakozás. Könnyen belátható, hogy egy kisebb település átfogó céljainak megvalósítása akkor lehet sikeres, ha azon célok minél nagyobb mértékben összeegyeztethetők a kistérségi, a megyei, nem utolsósorban pedig az országos jövőképpel és

fejlesztési célokkal. Szükséges továbbá hangsúlyozni, hogy a kisebb településeknek jó néhány olyan célkitűzése lehet, amelyek természetüknél fogva nem valósíthatóak meg anélkül, hogy más településekkel való társulás vagy kistérségi együttműködés ne jönne létre, így az ezekhez való csatlakozás minden kistélepülésnek eminens érdeke.

A közös projektekben való részvétel nemcsak gazdasági előnyökkel jár az abban részt vevő települések számára, de humán oldalon is megjelennek az előnyök, részben a lakosságnak a településhez való kötődése szempontjából, részben a közös sikerélmények megélése szempontjából, így módon a települések népességmegtartó erejének fokozására is komoly kihatása lehet. A lakosság komfortérzetének, biztonságérzetének javulása, a közösségi kohézió erősödése mellett a civil szféra fejlődésére, társadalmi szerepvállalásuk erősödésére is kedvező hatással bír a különböző társulások, kistérségi együttműködések létrejötte.

Mindezek tükrében fontos megvizsgálni, hogy a különböző kistérségi, megyei és országos fejlesztési dokumentumok milyen átfogó és részcélokat fogalmazznak meg, milyen hosszú és rövid távú jövőképet határoznak meg, és milyen fejlesztési irányokat, beavatkozási területeket jelölnek ki.

1.3.1. A KISTÉRSÉG VIDÉKPOLITIKAI JÖVŐKÉPÉHEZ VALÓ CSATLAKOZÁS

A Tisza-Tarna-Rima Mente LEADER Akciócsoportnak a 2014-2020-as programidőszakra vonatkozó Helyi Fejlesztési Stratégiája a hevesi járás 17 és a füzesabonyi járás 16 településére terjed ki, melyből 32 település jogosult LEADER támogatásra. A TTRM Egyesület stratégiájának jövőképe a következőképpen került megfogalmazásra: „A TTRM térségében a három szféra összefogásával létrejövő projektek hatására, javul a térségben élők életminősége, a falvak népességmegtartó képessége; nő a gazdaság, a turisztikai vonzerő”. A jövőképet figyelembe véve kerültek kialakításra a kistérség átfogó céljai, melyek között szerepel a helyi erőforrásokra, együttműködésekre épülő gazdaság létrejötte, a lakosság életminőségének, a helyi

szolgáltatások elérhetőségének és minőségének javulása, az elvándorlás csökkenése, a hátránnyal élő csoportok életminőségének javulása.

A megfogalmazott speciális célok között szerepel a helyben működő mikrovállalkozások gazdasági potenciáljának erősödése, minőségi helyi termékek és szolgáltatások létrejötte és piacra jutásuk feltételeinek megteremtődése, a jellemzően falusi lakosság életminőségének, komfortérzetének, biztonságérzetének javulása, a közösségi kohézió erősödése, a civil szféra fejlődése, társadalmi szerepvállalásuk erősödése.

A TTRM Egyesület céljaink elérését a különböző operatív programok nyújtotta támogatási lehetőségek figyelembe vételével az alábbi LEADER intézkedéseinkkel kívánja elősegíteni:

- települési szolgáltatások fejlesztése
- a térség turisztikai kínálatának bővítése
- helyi terméket előállító, feldolgozó, forgalmazó vállalkozások támogatása
- az Akciócsoport településeinek környezettudatos fejlesztése, lakosaik életminőségének javítása
- társadalmi beilleszkedést elősegítő, értéktudatos és befogadó helyi társadalom megteremtése.

A két járás területének természeti adottságai a mezőgazdasági termelésnek kedveznek, ezen belül is a szántóföldi növénytermesztés a meghatározó. Az elmúlt években egyre nagyobb a kereslet a helyi szolgáltatások és termékek iránt, viszont szükség van ezek minél szélesebb körű kommunikációjára, fejlesztésére. A TTRM adottságainak minél szélesebb körben való kihasználása érdekében fontos a növekvő kereslet feltérképezése a helyi termékek, szolgáltatások esetében. Szükség van a helyi termékek, szolgáltatások piacának fejlesztésére, annak érdekében, hogy csökkenjen a munkanélküliség, és javuljon a gazdaság helyzete, aktivitása.

A gazdasági, társadalmi szerkezet megerősítésével csökkenteni kell a térség szereplőinek kiszolgáltatottságát, növelni kell a jövedelemtermelő képességet. Azokat az elképzeléseket

érdemes és szükséges felkarolni, amelyek a térség számára hosszú távon pozitív gazdasági és társadalmi hatással bírnak.

A TTRM Egyesület mindent megtesz annak érdekében, hogy a stratégiában lefektetett rövid és hosszú távú célok elérése érdekében segítse a térség szereplőit a forrásokhoz való hozzájutáshoz. Partnereiket arra ösztönözik, hogy vegyenek részt a kistérségi együttműködésben, és valósítsák meg innovatív ötleteiket.

1.3.2. A MEGYEI VIDÉKPOLITIKAI JÖVŐKÉPHEZ VALÓ CSATLAKOZÁS

A Heves Megyei Önkormányzat a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően elkészítette Heves Megye Területfejlesztési Programját, amely a következő fejlesztési irányokat jelöli ki:

- A gazdaság versenyképességének javítása a megye gazdasági adottságaira építő munkahelyteremtő beruházások ösztönzése, a munkahelymegtartó és -gyarapító fejlesztések prioritizálása és a beruházásösztönzést támogató infrastruktúrák (infokommunikációs, közlekedési, oktatás-szakképzési stb.) fejlesztése révén. Megyén belül az észak-déli, északi területein a kelet-nyugati kapcsolatok javítása.
- A turizmus súlyának megőrzése, növelése a termékkínálat fejlesztésével, komplexitásának és attraktivitásának növelésével különösen a lovas és ökoturizmus, továbbá az egészségipar minőségi fejlesztése révén, építve Eger és a Mátra-vidék történelmi, borászati és természeti adottságaira, hagyományaira is.
- A hátrányos helyzetű perifériális kistérségekben az ellátórendszerek és térségközponti szerepkörök mellett a közlekedési viszonyok javítása, a jelentős arányú roma népesség társadalmi integrációjának segítése.

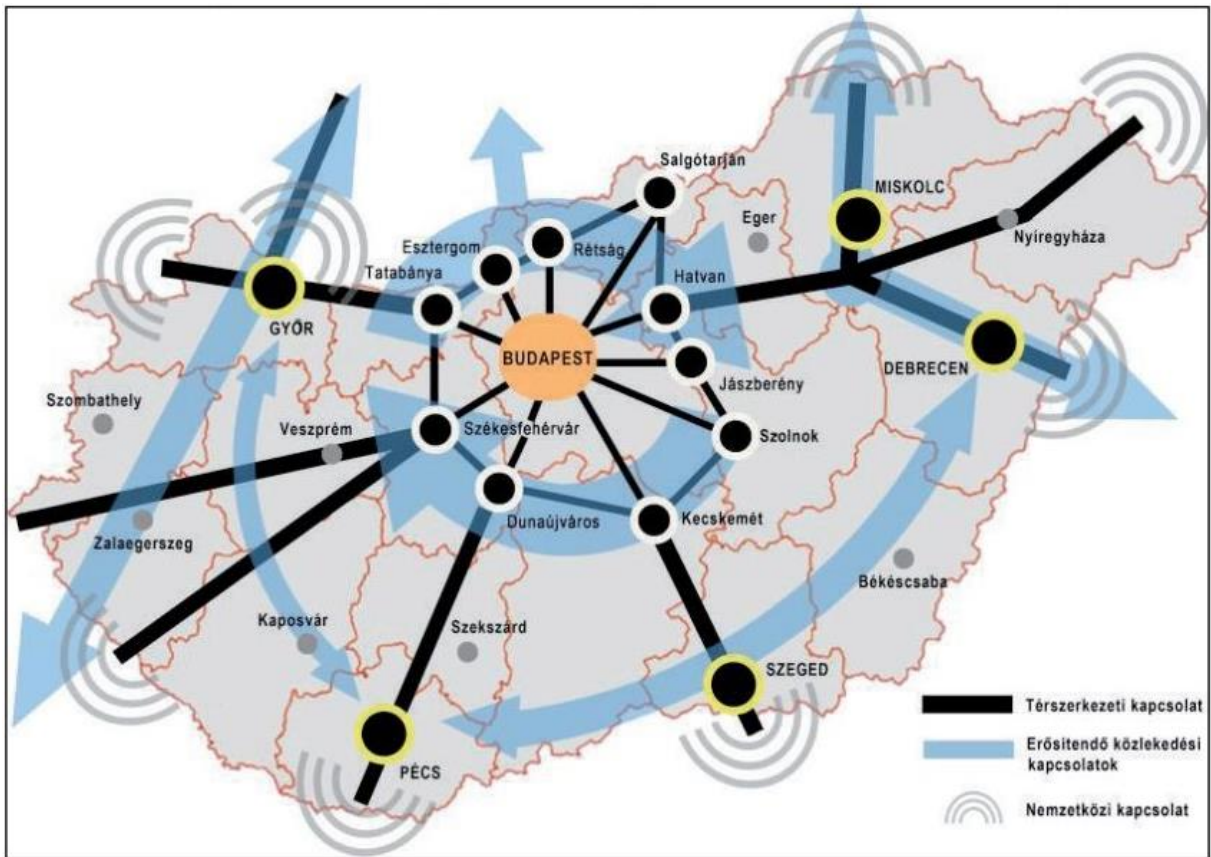
A célok elérésénél a következő alapelvek kiemelten érvényesülnek:

- fenntartható fejlődés (csak hosszútávon fenntartható, társadalmi, gazdasági, környezeti szempontból kiegyensúlyozott, hosszútávon az önfinanszírozás megvalósítására képes, illetve arra esélyes fejlesztések célozhatók meg);
- esélyegyenlőség (a megvalósítandó fejlesztések kedvezményezettje lehet a társadalom minden csoportja, annak érdekében, hogy az etnikai, nembeli, vallási, politikai nézetek szerinti és jövedelmi különbségek ne akadályozzák a megye lakosainak személyes fejlődését, gazdagodását, szociális érvényesülését, jól-létét);
- partnerség (a fejlesztési program a megye szereplőinek összefogását, közös mozgósítását feltételezi, közös célok megvalósítására vonatkozik; a program megvalósítása során alapvető szükséglet a központi, a különböző szintű helyi intézmények, szervezetek, valamint a magánszféra együttműködése);
- addicionalitás (a fejlesztési program bevonja a megyében mozgósítandó saját erőt is, hiszen a hosszú távú cél elsősorban olyan akciók támogatása, melyekben a kedvezményezettek saját forrásaikhoz addicionálisan kapják a támogatást).

1.3.3. AZ ORSZÁGOS VIDÉKPOLITIKAI JÖVŐKÉPHEZ VALÓ CSATLAKOZÁS

Az országos vidékpolitikai jövőképben gazdasági funkciójukban megerősödött, a működő és fejlődő helyi gazdaságra, benne az európai többfunkciós, ökoszociális funkciókat (tájfenntartás, természeti erőforrások és biodiverzitás megőrzése, népességmegtartás és foglalkoztatás) teljesítő, jó minőségű, egészséges élelmiszereket előállító mezőgazdaságra és azzal szoros kapcsolatban lévő élelmiszer-feldolgozásra épülő, közösségeiben megújult, a helyben lakóknak perspektívát nyújtó, minőségi életfeltételeket biztosító vidéki települések és térségek szerepelnek.

A helyi szinten megvalósítható vidékfejlesztési beavatkozásokat a helyi vidékfejlesztési közösségek által tervezett helyi vidékfejlesztési stratégiák alapján célszerű megvalósítani, amely így programalapú, a helyi közösségi részvételre építő, széles körű térségi és közösségi fejlesztési hatásokat generáló végrehajtást tesz lehetővé.

Kál jövőképében szerepel az erőteljes kapcsolódás a makrogazdaság fejlődési tengelyeire, ezáltal a Budapest metropolisz-térség dinamikusan urbanizálódó külső gyűrűjének részévé, illetve haszonélvezőjévé válik.

2. CÉLOK

2.1. A TELEPÜLÉS ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Kál nagyközség településfejlesztési koncepciója átfogó fejlesztési célokat határoz meg, amelyek hozzájárulnak a jövőképben megfogalmazottak megvalósulásához. Az átfogó célok kijelölik a település legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti, műszaki kihívásokra adott válaszait, továbbá a legfőbb hosszútávon megvalósítandó céljait. A település jövőképének legfőbb alkotóelemei, pillérei az átfogó célok. Az egyes általános célok az alábbiak szerint valósítják meg a jövőkép egészét:

Átfogó cél: minőségi lakókörnyezet a komfortos és élhetőbb településért

A minőségi lakókörnyezet kialakítása nemcsak a helyi lakosság számára jelent komfortos, élhető települést, de fontos szempont, hogy hozzájárul a település vonzerejének növeléséhez is. Így nemcsak a község népességmegtartó képességére van kedvező hatással, hanem az idegenforgalom, a vendéglátás, a falusi turizmus fellendülésére is. A minőségi lakókörnyezet eléréséhez nem feltétlenül fontos a jövőképben új funkciókat megjelölni, mert a kívánatos jövőbeni célállapot eléréséhez sok esetben elegendő a már kialakult és meglévő funkciók minőségének javítása.

A település népességmegtartó képességének erősítése szempontjából kiemelten fontos a minőségi lakókörnyezet megteremtése, rendelkezésre állása. Olyan környezetet kell biztosítani a településen, amely a lakóhely-változtatást tervező, jelenleg nem a településen élők, vagy éppen a községből elköltözést fontolgatók esetében a döntéshozatalnál érdemi, pozitív tényező lesz. Ugyanilyen lényeges a lakosság egészének részvétele közvetlen lakókörnyezetük és az egész település jövőjének alakításában – fontos lehet a közös problémamegoldás összetartó ereje.

A lehetséges fejlesztési lépések közül mindig azoknak a megoldásoknak kell előnyt élvezniük, amelyek hozzájárulnak közvetlenül vagy közvetett módon a település élhetőségének fokozásához, a helyi életminőség jobbításához, hozzájárulva ezzel az elköltözések mértékének visszaszorításához és a gyermekvállalási kedv növekedéséhez. A lakosság, azon belül is különösen a fiatal korosztály érezze, hogy lehet és érdemes Kál községben élni, boldogulni hosszú távon is.

Átfogó cél: magas színvonalú ellátás biztosítása minden korosztály számára

A minőségi lakókörnyezet fejlesztéséhez hozzájárul a szociális alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás és a szociális szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése, a közszolgáltatások magas színvonala, a közösségi közlekedés fejlesztése, az infrastrukturális ellátottság, az épített környezet fejlesztése a vonzó települési arculat megteremtése érdekében. A település vonzerejéhez ezenfelül hozzájárul a hagyományok ápolása, a kulturális örökség gondozása és bemutatása, az erre alapuló turizmus fejlesztése.

A lakosság helyben tartása érdekében mindenképpen figyelmet kell fordítani a szociális, egészségügyi és oktatási-nevelési szolgáltatások, alapellátások színvonalának fenntartható növelésére. Minden korosztály számára fontos tényező, hogy lakóhelyén a szabadidejét hasznosan tudja eltölteni: sportolhasson, kikapcsolódhasson, szórakozhasson, kulturális rendezvényeken vehessen részt, művelődhessen, pihenhessen. Ezek feltételeit fokozatosan javítani, bővíteni szükséges. Támogatni kell, hogy erőteljes civil élet folyjon a településen. A civilek nagymértékben hozzájárulnak a lakóközösség összefogásához, a település vezetése és a lakosság kapcsolatának erősítéséhez, egymás elfogadásához, megértéséhez.

Átfogó cél: a helyi gazdaság dinamizálása, munkahelyteremtés, önkormányzati bevételek növelése

A helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, a meglévők fejlesztésével lehetséges, ami a gazdaság aktív szereplőit direkt módon ösztönzi a fejlesztéseik jövőkép felé történő orientálódásában, különösen a helyi termékeket előállítók és a szolgáltatásokat végzők

tekintetében. Kiemelten fontos a vállalkozások versenyképességének növelése, innovatív vállalkozói tevékenységek támogatása, a vállalkozások munkahelyteremtő támogatása, az iparterületek fejlesztése és szolgáltatásfejlesztés az ipari parkokban és egyéb iparterületeken működő vállalkozások számára.

Hasonlóan fontos a humánerőforrás-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal, ennek eredményei közvetlen hatással bírnak a gazdaságfejlesztésre, hiszen a képzések, oktatások eredményeképpen a helyi gazdaság számára hasznosítható munkaerő keletkezik. Komplex felzárkózási programok, Foglalkoztatási Paktum létrehozásának és működtetésének komoly szerepe lehet a munkahelyteremtésben, valamint a munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítésében.

2.2. RÉSZCÉLOK ÉS A BEAVATKOZÁSOK TERÜLETEINEK MEGHATÁROZÁSA

Kál nagyközség kiemelkedő jelentőségű célja új munkalehetőségek teremtésével a település népességmegtartó erejének fokozása. Ennek a célnak az eléréséhez a település támaszkodhat a már meglévő kedvező adottságaira, melyek a következők: kedvező közlekedés-földrajzi helyzet (autópálya, vasút); a főváros, a megyei és a járási székhely jó megközelíthetősége; megfelelően kiépített infrastruktúra; jól működő oktatási, egészségügyi és szociális rendszer.

A helyi és térségi gazdaságfejlesztés

Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás

A cél a vidéki térségek népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, ennek érdekében tájaink értékeinek, erőforrásainak megőrzése, a sokszínű és életképes agrártermelés, az élelmezési és élelmiszer-biztonság megteremtése, a gazdaság létalapjainak biztosítása, a foglalkoztatás növelése, a közösségek megerősítése, a népesség életminőségének javítása.

Beavatkozási területek:

- a foglalkoztatást és a természeti erőforrások fenntartható módon történő felhasználását biztosító, életképes agrár- és élelmiszergazdaság, valamint termelési szerkezet kialakítása,
- törekedni kell az egészséges élelmiszerek előállítására, a hozzáadott érték növelésére, valamint kiemelten kell foglalkozni a kertészet és az állattenyésztés fejlesztésével, az ökológiai gazdálkodás erősítésével, a genetikai alapok és a GMO-mentesség megőrzése érdekében,
- a minőségi magyar termékek, élelmiszer-feldolgozás megtartása, „újjáélesztése”, az élelmiszer-biztonság erősítése,
- a helyi és magyar termékekkel kapcsolatos fogyasztói tudatosság erősítése, a helyi termékekre épülő közétkeztetés és a gasztronómiai kultúra javítása,
- a természet-, táj- és környezetvédelem szerepének erősítése, a biológiai sokféleség megőrzése, a vidéki örökség, a vidéki térségek táji, társadalmi, gazdálkodási és építészeti értékeinek megőrzése és értékalapú fejlesztése, a hagyományápolás és a helyi identitás erősítése,
- a vidéki értékekre és az ott történő települési infrastrukturális és szolgáltatási fejlesztésekre alapozva a vidéki életforma presztízsének javítása,
- az önfenntartó családi gazdaságok erősítése, a saját szükségletre történő kertművelés és állattartás ösztönzése, demográfiai, szociális földprogramok és komplex tájgazdálkodási programok megvalósítása,
- a helyi és vidéki térségek gazdasági együttműködéseinek a javítása, a helyi termékek piacszervezésének és a közvetlen értékesítés lehetőségeinek az erősítése,
- a helyi gazdaság bel- és külpiaconak pozicionálása, a termelők érdekeltségével és részvételével megvalósuló kereskedelmi hálózatok, értékesítési csatornák kialakítása.

Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom

A cél egy olyan szolidáris, felelős és összetartó, értékeit ismerő és valló társadalom kialakítása, amelyik képes a helyi közösségi szintű megújulásra.

Beavatkozási területek:

- a kulturális hagyományok és örökség megőrzése, az identitás erősítése a kulturális értékekhez és szolgáltatásokhoz, valamint a közművelődéshez történő hozzáférés biztosításával,
- a közösségi és családi életre nevelés, az öngondoskodási képesség és a társadalmi befogadás, felelősségvállalás, valamint a szolidaritás erősítése,
- a közösségi életet és a gyermekvállalást ösztönző, családbarát közszolgáltatások kialakítása,
- a kulturális és közösségi létesítmények, könyvtárak, bővítése és megerősítése,
- a helyi értékekhez kapcsolódó kulturális szolgáltatások fejlesztése az egyéni tudás, a versenyképesség megszerzése érdekében,
- a közösségi és társadalmi értékek és értékrendek szerepének erősítése, megteremtése,
- a szegénységi küszöb alatt élők számának jelentős csökkentése,
- a társadalmi, környezeti, fogyasztói és pénzügyi tudatosság elterjedésének elősegítése,
- a közösségek bekapcsolásának elősegítése a globális hálózatokba, valamint az ehhez szükséges készségek, képességek és feltételek megteremtése,
- közösségi és szociális gazdaságfejlesztés, a szociális jellegű foglalkoztatás (pl.: közfoglalkoztatás) és önkéntesség erősítése.

A helyi gazdaság dinamizálása, munkahelyteremtés, kitörési pontok

- A szektorokon átívelő helyi, térségi foglalkoztatási együttműködéseket ösztönző partnerségek (foglalkoztatási paktumok) létrehozása, megerősítése, a helyi gazdaság- és foglalkoztatás-fejlesztés bevált példáinak bemutatása, terjesztése.
- A helyi társadalmi szervezetek, a különböző térségi összefogások erősítése, a települések gazdaságfejlesztési kezdeményezéseinek és összefogásának ösztönzése, az elvándorlás visszaszorítása.

- Mindenki számára hozzáférhető, színvonalas lehetőségek biztosítása az egész életen át tartó tanulás érdekében. Munkavállalók ösztönzése a képzéseken való részvételre.
- Mikro-, kis- és közepes vállalkozások esetében munkahely-teremtési, munkahelyvédelmi vállalkozási programok támogatása.
- Helyi lehetőségekre építő, a helyi munkanélküliek foglalkoztatását megszervező helyi és szociális gazdaság megerősödésének támogatása. (A szociális gazdaságban tevékenykedő szervezetek kapcsolatának erősítése a profitorientált szektorral, piacképes termékek és szolgáltatások nyújtása. A szektor fejlesztéséhez szükséges szakmai támogató tevékenységek indítása, finanszírozási eszközök biztosítása.)
- A foglalkoztatás, a szakképzés, a lakhatás, a népegészségügy, a gyermekvédelem és a segélyezés integrált kezelése.
- A gazdaság igényeihez alkalmazkodó képzés-kínálat ösztönzése.
- Támogatni kell olyan szemléletformáló programok indítását, amelyek a nem fenntartható termelési és fogyasztási szerkezet és megoldások helyett felkeltik az új lehetőségek iránt a lakosság érdeklődését.
- A növénytermesztés és az állattenyésztés egyensúlyának helyreállítása.
- Kertészetek korszerűsítésének támogatása, különös tekintettel a fenntartható fejlődés elvére.
- A fenntarthatóság követelményeit teljesítő, a foglalkoztatást biztosító gazdálkodási formák, családi gazdaságok és társulásaik segítése.
- A helyi feldolgozás erősítése, kisebb léptékű (családi) speciális feldolgozó kapacitások létrehozásának támogatása.
- A klímaváltozás hatásainak mérséklése az öntözés fejlesztésével és terjesztésével, illetve a szárazságot, vagy más extrém időjárási körülményeket jobban viselő fajtaállomány alkalmazásával.

2.2.1. A JÖVŐKÉP, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK, AZ ÁTFOGÓ CÉL ÉS A RÉSZCÉLOK KAPCSOLATA

A jövőkép eléréséhez közvetlenül kapcsolódnak a kijelölt átfogó célok. A megfogalmazott településfejlesztési elvek segítenek abban, hogy mind az átfogó célokat, mind a specifikus célokat fenntartható módon érje el a település, a szinergikus hatások maximális kihasználásával.

Jövőkép: Kál egy gazdaságilag prosperáló, fejlődő, vonzó és élhető település, ahol növekszik a község népességmegtartó ereje	
Átfogó cél: minőségi lakókörnyezet a komfortos és élhetőbb településért	
Részcélok	<ul style="list-style-type: none"> • település rehabilitáció (lakhatatlan ingatlanok elbontása), parkolóhelyek kialakítása, településkép fejlesztése • vízrendezés és csapadékvíz-elvezetés • közterületek, járdák rekonstrukciója, felújítása, újak építése • további közintézmény felújítások (Művelődési Ház, Könyvtár, Vízmű) • új közösségi és rendezvénytér létesítése • akadálymentesítés • szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése • zöldfelület növelése
Átfogó cél: magas színvonalú ellátás biztosítása minden korosztály számára	
Részcélok	<ul style="list-style-type: none"> • bölcsőde, családi napközi létrehozása • fejlesztő pedagógusok nagyobb arányú részvétele az óvodai nevelésben • tornacsarnok kialakítása az általános iskola részére • idősek számára jelzőrendszer kiépítése • nappali ellátásban részesülők körének bővítése • széleskörű nyilvánosság biztosítása az egyesületeknek, civil szervezeteknek • fogyatékkal élők számára megfelelő szakértelmű segítők igénybevétele, pl. foglalkoztatási mentor, tanácsadó, rehabilitációs szakmérnök bevonása
Átfogó cél: gazdaság dinamizálása, munkahelyteremtés, önkormányzati bevételnövelés	
Részcélok	<ul style="list-style-type: none"> • Ipari park, ipari területek, termelői piac kialakítása • Az M25 gyorsforgalmi út átadásából adódó kapcsolati lehetőségek kihasználása • Turizmus fejlesztése (horgász-, lovas-, tanyaturizmus) • Önkormányzati tulajdonban lévő szolgálati lakások kialakítása • A felnőttképzés (átképzés) támogatása • Pályázati források további hatékony kihasználása

2.2.2. A FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉRTELMEZÉSE AZ EGYES TELEPÜLÉSRÉSZEKRE

Kál a község méretéből adódóan nem osztható külön részekre, a fejlesztések a település egészére hatással vannak. A településfejlesztési koncepció céljai a település egészét lefedik, és hatással vannak a település gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődésére.

2.3. BARNAMEZŐS TERÜLETEK FEJLESZTÉSÉNEK ELŐIRÁNYZÁSA

A Heves Megyei Önkormányzat Közgyűlése Elnökének Heves Megyei Területrendezési Tervéről szóló 5/2020. (V.7.) önkormányzati rendelete által meghatározott egyedi övezet a tájrehabilitációt igénylő terület övezete. Az övezetet a megyei terv több részre bontja, melyből Kál nagyközség területét a használaton kívüli, alulhasznosított ipari vagy barnamezős területek érintik. Az önkormányzati rendelet 1/D melléklete alapján a településen kettő ilyen terület található.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. tv. (Étv.) 8.§ (7) bekezdése értelmében „Ha a települési (a fővárosban a fővárosi, illetve a kerületi) önkormányzat közigazgatási területén van barnamezős terület, köteles az érintett települési önkormányzat a 60. § (9) bekezdés nyitó szövegrészében szereplő időpontig a településrendezési eszközében a barnamezős területeket lehatárolni, továbbá a településfejlesztési koncepció és integrált településfejlesztési stratégia felülvizsgálata során a barnamezős területek fejlesztési és újrahasznosítási lehetőségeit meghatározni.”

Az egyik a Vasút utcán a 69 hrsz-ú önkormányzati tulajdonú ipari gazdasági területfelhasználásban levő terület. A területet az önkormányzat már hasznosítja jellemzően sportolási és kikapcsolódási céllal. Az ingatlan jelentős része növényzettel fedett, mely a kikapcsolódás, rekreációs funkcióval látja el a területet. A meglévő épületben raktározási tevékenység folyik. A településrendezési eszközökben a területet különleges sportolási célú területre javasolt módosítani, melyben a raktározási tevékenység is tovább folytatható és a sportolási, testedzést szolgáló funkciók tovább erősíthetők, bővíthetők.

A másik ilyen terület a község határában a Kinizsi Pál körút 35. szám alatt található kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területfelhasználásban szabályozott gazdasági társaságok tulajdonában lévő ingatlan (1703/48 hrsz.). A telek közvetlenül nem határos a kompolti közigazgatási határral. A szomszédos településen a Géza fejedelem út túloldalán mezőgazdasági területek helyezkednek el a kompolti oldalon, a káli részen az ingatlan környezetében lakóterületek és még beépítetlen gazdasági területek helyezkednek el. A területen iroda, és garázs építmények állnak. Bár a lakóterületek közelsége nem teszi lehetővé a zavaró gazdasági tevékenység folytatását a cca 1700 nm-es földrészlet helyi építési szabályzatban meghatározott hasznosítására lehetőséget ad. Módosítását az ingatlantulajdonossal egyeztetve lehetséges előírányozni – de az önkormányzat a terület kisajátítását nem tervezi.

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. A STRATÉGIÁHOZ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS KÖRNYEZETI ADATOK MEGHATÁROZÁSA

A jelen településfejlesztési koncepciót megelőzően, annak megalapozásaként a 314/2012 (XI.8.) Korm. rendelet előírásainak megfelelő tartalommal elkészült a helyzetfeltáró munkarész, amely széles körű adatgyűjtésre és a statisztikai adatok feldolgozására épült. Ennek megfelelően a koncepció helyzetfeltáró munkarésze teljes körűen tartalmazza mindazon társadalmi, gazdasági és környezeti adatokat, amelyek a településfejlesztési koncepció megalkotásához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükségesek.

A helyzetfeltárás során feldolgozott primer és szekunder adatok hozzájárulnak a településvezetés későbbi, településfejlesztést érintő döntéseinek meghozatalához, a képviselő-testület, annak szakmai testületei, valamint a településmenedzsment tájékoztatási szintjének növeléséhez, de a célrendszerben is meghatározott kommunikációs csatornákon keresztül segíthetik az önkormányzatot a lakossági és a település gazdasági szereplői felé irányuló hiteles tájékoztatásban.

A koncepció megalapozó munkarészében meghatározott adatok, adatkörök jó kiindulási alapul szolgálhatnak mindemellett a koncepció – valamint a későbbiekben kidolgozásra kerülő stratégia – szakmai tartalma megvalósulásának ellenőrzését, mérését biztosító indikátorok rendszerének kialakításához.

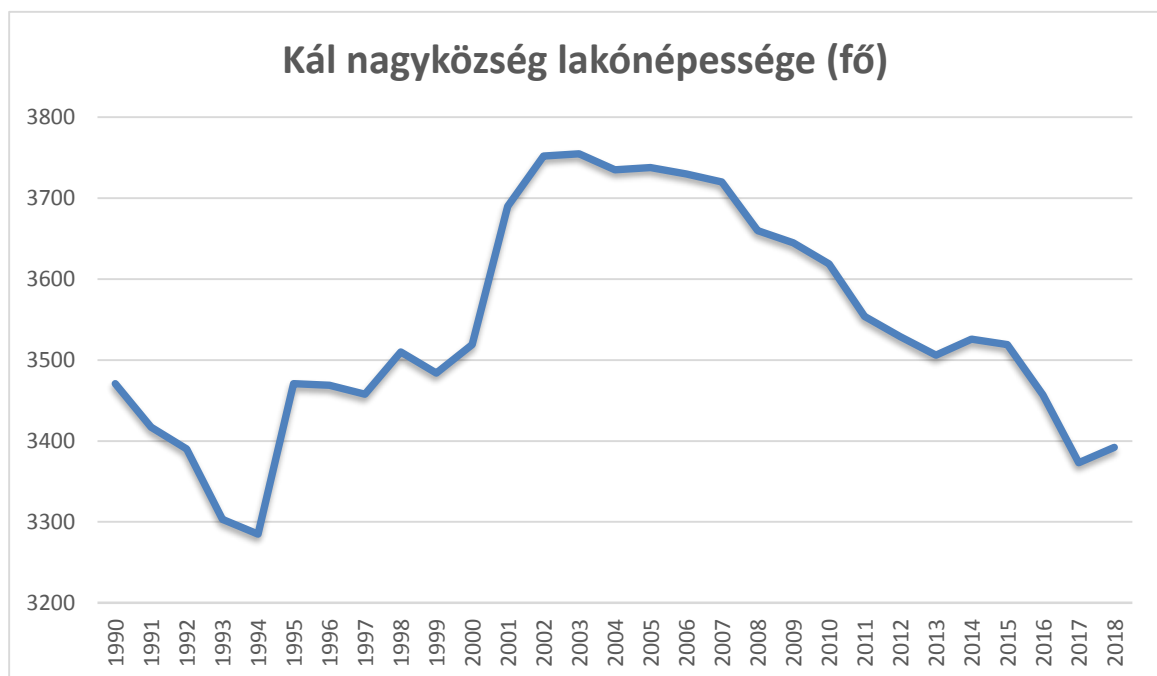
Kál nagyközség hosszú távú dinamikus fejlődését a minél magasabb színvonalú helyi életkörülmények biztosításával, a természeti és örökségi értékek megőrzésével és a község gazdasági potenciáljának erősítésével, fenntartható módon kell megalapozni. Az alapcél a térségi együttműködés megerősítésével, a helyi értékek fejlesztésével és fenntartható települési gazdálkodással érhető el. Az egyes ember közérzetét a településen alapvetően a tanulási, képzési lehetőségek (iskolán belül és kívül), a munkalehetőségek, az egészségügyi és szociális ellátásokhoz való hozzáférés és a környezet (táji és épített) kialakítása befolyásolja.

A településre jellemző meghatározó társadalmi, gazdasági és környezeti adatok a helyzetfeltárás megállapításainak tükrében az alábbiak szerint foglalhatók össze:

3.1.1 TÁRSADALMI ADATOK

Demográfia

A demográfiai viszonyokat vizsgálva megállapítható, hogy Kál község népességszáma az 1880-as évektől kezdve a múlt század 60-as éveiiig felívelő tendenciát mutatott, 1930-ban átlépte a 4000-es értéket. 1960-tól kezdve a rendszerváltásig fogyatkozás volt a jellemző.

Forrás: KSH

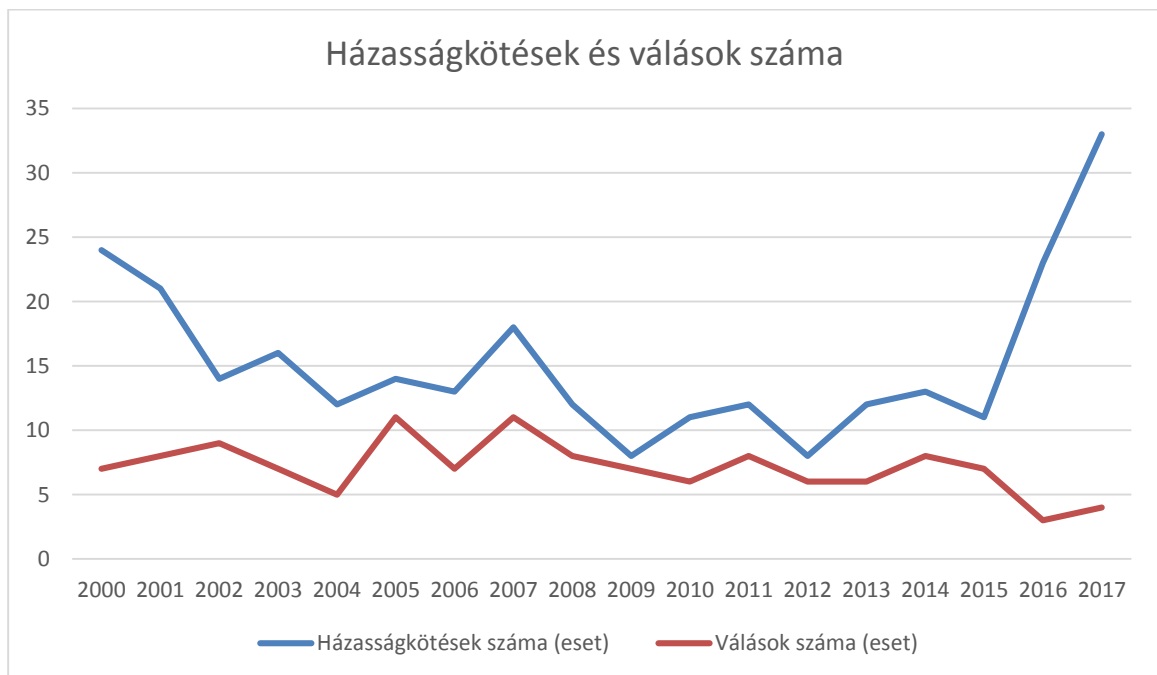
A rendszerváltás utáni adatokon megfigyelhető, hogy 1995-ben és 2001-ben komoly növekedés történt a népesség számában, 2005. után azonban egy hosszabb ideig tartó fogyatkozó periódus vette kezdetét. A lakónépesség számának csökkenése több okra vezethető vissza. Kált egyaránt érinti az elvándorlás, az elöregedés és a természetes fogyás, bár kétségtelen, hogy e három tényező nem ugyanolyan mértékben járul hozzá a népesség fogyásához. Az elvándorlás hasonló mértékű, mint más, hasonló adottságú kistelepülések esetében. A természetes fogyás az országos tendenciákat tükrözi vissza. Az elöregedésről

Odavándorlások száma	196	217	191	179	156	151	207	183	199
Elvándorlások száma	161	163	171	199	164	152	216	226	211
Különbözet	+35	+54	+20	-20	-8	-1	-9	-43	-12

Vizsgált év	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Odavándorlások száma	159	177	185	189	191	189	144	190	256
Elvándorlások száma	172	210	256	211	181	188	180	254	258
Különbözet	-13	-33	-71	-22	+10	+1	-36	-64	-2

Forrás: KSH

Figyelemreméltó adat a település társadalmi életében végbemenő folyamatokra nézve a házasságkötések és a válások száma. Amint az alábbi diagramról leolvasható, az évezred elején az országos tendenciáknak megfelelően csökkenő tendencia jellemezte Kál községben is a házasságkötések számát, az utóbbi években azonban jelentősen megváltozott a tendencia. Amíg például 2009-ben 8 házasságkötés jutott 7 válásra, addig 2017-ben már 33 házasságkötés áll szemben 4 válással.

Forrás: KSH

Természetesen ezekre a folyamatokra is jelentős hatással vannak az országos tendenciák, és nyilvánvaló, hogy a kormányzat által az utóbbi években megvalósított családtámogatási politikának komoly szerepe van a folyamatban, mindemellett megállapítható, hogy a pozitív

fejlemény azt jelzi, a Kálban élők is egyre inkább kedvezően ítélik meg a település jövőképét, ezen belül pedig a saját jövőjükkel kapcsolatos pozitív elvárások is erősödtek.

Munkanélküliség, képzettség, iskolai végzettség

Ezen mutatószámokat azért érdemes közös alfejezetben, együttesen vizsgálni, mert közöttük jelentős összefüggés mutatható ki. Kál községre is érvényes az az általános megfogalmazás, miszerint egy településen a munkanélküliség aránya szoros kapcsolatban áll a lakosság képzettségi, iskolai végzettségi mutatóival.

A 2008-as válság hatására Kálon is megugrott a regisztrált munkanélküliek száma, azonban a nyilvántartott álláskeresők száma, ezzel összefüggésben pedig a munkanélküliségi ráta is folyamatosan csökkent az elmúlt években. A férfiak vonatkozásában már 2014-re 10% alá csökkent a munkanélküliségi ráta, a nők esetében ez 2016-ra következett be. A 2010-2012-es csúcsot jelentő 13,9%-ról 2017-re 4,7%-ra mérséklődött a munkanélküliségi ráta.

A MUNKANÉLKÜLISÉGGEL KAPCSOLATOS ADATOK KÁL TELEPÜLÉSEN													
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma és végzettség szerinti aránya												
	Összes (fő)	Fizikai foglalkozásúak		Legfeljebb ált. iskolai végzettség		Szakmunkás végzettség		Szakiskolai végzettség		Középfokú végzettség		Felsőfokú végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
2000	213	181	85,0	109	51,2	58	27,2	5	2,3	35	16,4	6	2,8
2001	145	126	86,9	87	60,0	33	22,8	1	0,7	20	13,8	4	2,8
2002	174	159	91,4	111	63,8	41	23,6	–	–	20	11,5	2	1,1
2003	193	174	90,2	122	63,2	40	20,7	1	0,5	29	15,0	1	0,5
2004	204	190	93,1	130	63,7	45	22,1	–	–	26	12,7	3	1,5
2005	273	237	86,8	159	58,2	61	22,3	–	–	50	18,3	3	1,1
2006	219	197	90,0	138	63,0	39	17,8	3	1,4	38	17,4	1	0,5
2007	260	243	93,5	168	64,6	54	20,8	3	1,2	32	12,3	3	1,2
2008	269	251	93,3	177	65,8	48	17,8	2	0,7	40	14,9	2	0,7
2009	321	312	97,2	194	60,4	71	22,1	1	0,3	54	16,8	1	0,3
2010	356	338	95,0	231	64,9	72	20,2	2	0,6	49	13,8	2	0,6
2011	357	337	94,4	229	64,1	68	19,0	4	1,1	51	14,3	5	1,4
2012	356	322	90,4	219	61,5	64	18,0	4	1,1	57	16,0	12	3,4
2013	213	188	88,3	109	51,2	44	20,7	4	1,9	48	22,5	8	3,8
2014	254	236	93,0	171	67,3	40	15,7	2	0,8	35	13,8	6	2,4
2015	189	176	93,1	113	59,8	34	20,0	3	1,6	34	18,0	5	2,6
2016	94	88	93,6	62	66,0	14	14,9	2	2,1	15	16,0	1	1,1
2017	97	90	92,8	62	63,9	15	15,5	1	1,0	18	18,6	1	1,0

Jelmagyarázat

 Középfokú végzettség: szakközépiskolai, gimnáziumi és technikai végzettség együttesen

 Felsőfokú végzettség: főiskolai és egyetemi végzettség együttesen

Forrás: KSH

A táblázat adataiból kiolvasható, hogy a regisztrált munkanélküliek túlnyomó többségét minden évben a fizikai foglalkozású álláskeresők tették ki, a szellemi foglalkozásúakkal szemben. A gazdasági válság utáni évben, 2009-ben 97,2% volt a fizikai foglalkozásúak aránya az összes

regisztrált munkanélkülit tekintve. De a munkanélküliségi ráta csökkenése ellenére sohasem mérséklődött az arányuk 88% alá.

A legfeljebb 8 általános iskolai végzettségűek tették ki minden évben a munkanélküliek, illetve a regisztrált álláskeresők többségét. Arányuk egyik évben sem csökkent 50% alá, de jellemzően inkább 60% körül mozgott, sőt 2014-ben a kétharmados többséget is meghaladta. A regisztrált álláskeresők között minden évben a szakiskolai, illetve a felsőfokú végzettségűek szerepelnek a legkisebb arányban. A fenti adatok is arra mutatnak rá, hogy Kál nagyközség célkitűzései között joggal kapott hangsúlyos szerepet az oktatás, a szakirányú képzés, a felnőttoktatás támogatása, mivel a magasabb képzettség együtt jár a munkanélküliség mérséklődésével.

Ugyancsak pozitív tendencia olvasható ki a településen általános iskolába járók számítógéphasználatát jellemző adatokból. Amíg az általános iskolai feladatellátási helyen számítógépet használó tanulók aránya növekszik (jellemzően négy tanulóból három használ rendszeresen számítógépet), aközben az egy számítógépre jutó tanulók száma csökken: 2008-ban 13,6 tanuló jutott egy számítógépre, egy évtizeddel később, 2017-ben ugyanez a mutató 8 fő volt. A gyermekek minél nagyobb számban történő bevezetése az információs technológia világába a XXI. században már elengedhetetlen, hogy a felnövekvő nemzedék később meg tudjon felelni a munkaerőpiac kihívásainak.

SZÁMÍTÓGÉP HASZNÁLATA AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN											
Év	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I	343	339	344	331	313	311	311	311	298	288	297
II	29	25	36	36	36	36	36	37	37	37	37
III	178	249	250	247	237	231	220	223	218	216	224
IV	51,9%	73,5%	72,7%	74,6%	75,7%	74,3%	70,7%	71,7%	73,2	75,0%	75,4%
V	11,8	13,6	9,6	9,2	8,7	8,6	8,6	8,4	8,1	7,8	8,0

JELMAGYARÁZAT

I	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)
II	Számítógépek száma az általános iskolai feladatellátási helyeken (db)
III	Számítógépet használó tanulók száma az ált. iskolai feladatellátási helyeken (fő)
IV	Számítógépet használó tanulók aránya az ált. iskolai feladatellátási helyeken (%)
V	Egy számítógépre jutó tanulók száma az ált. iskolai feladatellátási helyeken (fő)

Forrás: KSH

A fentiekkel összefüggésben további kedvező folyamat, hogy a településen az internet-előfizetések száma dinamikusan növekszik, a 2013-as évi 474 db-ról 2017-re 742 db-ra nőtt az előfizetések száma, amelyek jelentős része xDSL hálózaton keresztül valósul meg.

Internet-előfizetések alakulása Kál településen						
Szolgáltatás típusa	Év	2013	2014	2015	2016	2017
Internet-előfizetések egyéb kapcsolaton keresztül (LAN, bérelt vonal stb.) (db)		1	1	1	2	1
Internet-előfizetések vezeték nélküli hálózaton (mobil internet nélkül) (db)		20	23	–	–	–
Internet-előfizetések kábeltelevízió-hálózaton (db)		–	–	–	99	228
Internet-előfizetések xDSL hálózaton keresztül (db)		453	525	558	586	513
Internet-előfizetések száma a településen összesen (db)		474	549	559	687	742

Forrás: KSH

Szociális ellátó rendszer

Kál településen a nyilvántartott álláskeresők számának csökkenése, mint pozitív tendencia az önkormányzat támogatási, segélyezési rendszerében is nyomon követhető. A rendszeres szociális segélyben részesülők száma a 2006 és 2015 közötti egy évtized alatt gyakorlatilag a negyedére esett vissza.

Rendszeres szociális segélyek adatai										
Év	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fő	130,47	141,83	158,00	58,91	21,81	32,00	30,25	29,00	31,41	30,50
Ft	32.797	43.888	58.994	24.719	6.715	13.674	9.766	8.012	9.416	1.577

JELMAGYARÁZAT

 Rendszeres szociális segélyben részesítettek havi átlagos száma (fő)

 Rendszeres szociális segélyre felhasznált összeg (1000 Ft)

Forrás: KSH

Még szembe tűnőbb kontraszt, hogy a 2008-as 158 főről 2013-ra 29 főre csökkent a szociális segélyben részesülők száma, míg a rendszeres segélyezésre felhasznált összeg csaknem 60

millió forintról esett vissza alig másfélmillió forintra a Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint.

Kál nagyközség az egészségügy, a szociális gondozás terén megfelelő alapellátási intézményekkel rendelkezik. A hosszú távú cél nem lehet más, mint ezen kedvező állapot megőrzése, illetve az intézmények további fejlesztése, megerősítése.

KÁL NAGYKÖZSÉG SZOCIÁLIS ELLÁTÓ RENDSZERÉNEK ADATAI (ÉV / FŐ)													
2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Az önkormányzat kezelésében lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények működő férőhelyeinek száma (db)													
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Az önkormányzat kezelésében lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményekben a gondozottak száma (fő)													
20	20	19	20	20	20	18	20	20	21	19	22	22	20
Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)													
24	25	20	25	27	32	68	65	68	80	81	85	98	98
Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)													
19	17	16	20	19	16	25	21	18	33	22	26	28	29
Idősek nappali ellátásában engedélyezett férőhelyek száma (db)													
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)													
22	22	22	21	22	24	23	20	20	23	22	22	22	19
Szociális alapszolgáltatásban és nappali ellátásban foglalkoztatottak száma összesen (fő)													
6	7	7	7	7	6	6	6	6	16	13	19	17	10
Szociális alapszolgáltatásban és nappali ellátásban foglalkoztatottak közül ápolási, gondozási munkát végzők száma (fő)													
5	6	6	6	6	4	5	4	5	13	9	13	13	9
Időskorúak nappali ellátásában foglalkoztatottak száma (fő)													
–	–	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2

Forrás: KSH

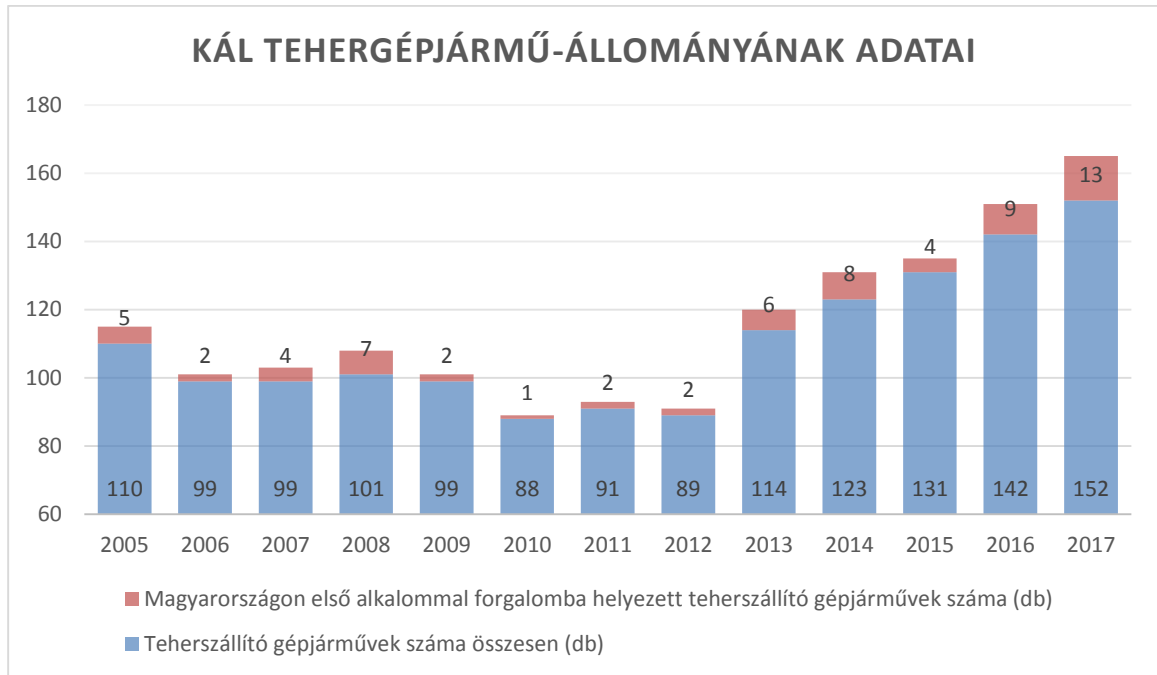
3.1.2. GAZDASÁG

Ahogy a kistérségben, úgy Kál lakossága esetében is a mezőgazdasági tevékenység a meghatározó. A Központi Statisztikai Hivatal 2010-ben végzett felmérése szerint a településen az egyéni gazdaságok száma 140, az egyéni gazdaságokban munkát végző családtagok száma 274 fő, állandó alkalmazásban pedig 3 fő áll. Az egyéni gazdaságok használatában lévő összes földterület 1267,4 hektár, ebből 968,8 hektár szántó; 32,6 hektár gyümölcsös; 4,6 hektár szőlő; 194,9 hektár gyep; 45,4 hektár erdő; 14,9 hektár pedig művelés alól kivett földterület.

Az egyéni gazdaságok szarvasmarha-állománya 153 db, a sertésállomány 157 db, a juhállomány 94 db, a lóállomány 27 db, a tyúkállomány 1883 db, a libaállomány 36 db, a kacsállomány 106 db, a pulykaállomány 4db, a házinyúl-állomány 167 db. Az egyéni gazdaságok méhcsaládjainak száma 85 db.

A településen működő, mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek száma 4 db, a használatukban lévő összes földterület 1111 hektár, ennek 99,4%-a szántó.

A gazdaság fejlődésére jellemző adat, hogy az utóbbi években jelentős növekedés tapasztalható a település tehergépjármű-állományának darabszámában. Amíg a 2008-as gazdasági válság utáni években 88-ra csökkent a tehergépjárművek száma (és ebből egy volt Magyarországon első alkalommal forgalomba helyezett teherszállító gépjármű), addig 2017-ben már 152-re nőtt a tehergépjárművek száma, és ebből 13 darab volt Magyarországon első alkalommal forgalomba helyezett teherszállító gépjármű.

Forrás: KSH

3.2. A MEGHATÁROZOTT TERÜLETIGÉNYES ELEMEL ALAPJÁN JAVASLAT A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FŐ ELEMELNEK TÉRBELI RENDJÉRE ÉS A TERÜLET-FELHASZNÁLÁSRA IRÁNYULÓ TELEPÜLÉSSZERKEZETI VÁLTOZTATÁSOKRA

Kál esetében a műszaki infrastruktúra legfőbb elemei az alábbiak szerint alakulnak:

Közlekedés: A település igazgatási területén – a belterülettől délre – áthalad az M3 autópálya. Az autópálya-csomópont az erdőtelki útnál került kialakításra. Az autópályától a 3. sz. főútig a 3208. számú Kápolna – Tenki összekötőút vezet, amelyből a Fő útnál ágazik el a 3207. sz. Kál – Heves összekötőút, ez utóbbiból a település szélén a 32106. sz. Nagyúti bekötőút. Kál belterületén áthalad a Budapest – Miskolc közötti vasúti fővonal, melyből a kál-kápolnai állomásnál ágazik el északra a kisterenyei, illetve délre a kisújszállási mellékvonal.

Közművek: A közművek kiépítettsége Kál településen teljes. A település kiépített vízellátó hálózattal rendelkezik. A hálózat ivóvíz-igényének biztosítása a Nagyközségi Önkormányzati Vízmű üzemeltetésében lévő 4 db vízműkútból történik. Heves Megyei Vízmű Zrt. által üzemeltetett. A község rendelkezik víz- és csatornamű-hálózattal. A Kál térségi

szennyvíztisztító telepet 2015-ben adták át, amelyen 6 település (Aldebrő, Feldebrő, Tófalu, Kál, Kápolna, Kompolt) szennyvize kerül tisztításra eleveniszapos technológiával. A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamos energia és a földgáz áll rendelkezésre.

Kál esetében potenciális akcióterület lehet a vasútállomás és környéke. A Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. által tervezés alatt áll a Budapest Rákos – Hatvan – Miskolc – Nyíregyháza vasútvonal fejlesztése. A vasútvonal Heves megyei szakaszán, Kál-Kápolna vasútállomásnál tervezett átépítéskor az új állomásépületet és a hozzá tartozó P+R parkolót, valamint az aluljárót magántulajdonú ingatlanok helyére tervezik, ezért kisajátításokkal kell számolni.

Kál-Kápolna vasútállomás és környezetének fejlesztése során közúti létesítmények (Kompolt, Marhahajtó út, "Krakkó" földút-keresztezés, új peronaluljáró, közúti aluljáró és állomási előtér, új gyalogos aluljáró) kerülnek átépítésre, illetve kialakításra, valamint vasúti vágányok, utasforgalmi létesítmények, áruforgalmi létesítmények kerülnek felújításra, illetve megépítésre, továbbá aktív és passzív zajvédelem is kiépítésre kerül.

A létesítendő M25-ös gyorsforgalmi út is potenciális konfliktusforrást eredményezhet, mivel a tervezett nyomvonal Natura 2000-es területet érint.

Az M25 sz. gyorsforgalmi út keresztülhalad a község külterületén a beépített területeket elkerülve. Az érintett telkek általános mezőgazdasági területfelhasználásban vannak. A Hevesi-sík Madárvédelmi Natura 2000 területet érinteti az új közút M3 autópályán tervezett csomópontja, közvetlen igénybevétellel. Az igénybevett terület szántó terület, így önmagában a területvesztés a jelölő fajok életterében várhatóan jelentős problémát nem okoz. A Natura 2000 által nyújtott vadbúvóhelyek és a környező mezőgazdasági területek, mint táplálkozóterületek közötti kapcsolat megőrzése érdekében vadátjáró kialakítása javasolt.

A település zöldfelületi rendszere változatlan marad. Értékes épített érték és régészeti lelőhely nem található a tervezési területen. A meglévő közlekedési rendszer továbbra is fennmarad. Új szerkezeti elemként jelenik meg a szerkezeti terven az M25 sz. gyorsforgalmi út. Az M25 sz. úton egy külön szintű csomópont tervezett: az M3sz. autópályához csatlakozás érdekében. A mezőgazdasági területek megközelítéséhez szerviz utak épülnek, amik a kijelölt Közúti közlekedési és közműterületen belül helyezkednek el.

A szerkezeti terven ábrázolt, más jogszabály által előírt védőtávolságok feltüntetésre kerülnek.

3.3. AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK ÉS A VÉDETTség BEMUTATÁSA, JAVASLATOK AZ ÖRÖKSÉG VÉDELMERE ÉS AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉK ALAPÚ, FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSÉRE

A település épített örökségének védett, illetve védelemre javasolt elemei, épületei valamint a helyi területi védelemre javasolt területek lehatárolása a településfejlesztési koncepció helyzetfeltáró munkarész örökségvédelmi fejezetében került bemutatásra. A település a településképvédelmi rendeletében rögzíti a védett épületekre, területekre vonatkozó követelményeit, melyet kiegészíthet a védelem alá helyezett emlékek felújítását, karbantartását segítő támogatási rendszer megalkotásával.

Az önkormányzat által elkészített Települési Arculati Kézikönyv részletesen bemutatja a település műemlékeit, védett és védendő értékeit, környezetének természeti és tájértékeit.

Kálban egy országos védelem alatt álló épület van, a római katolikus templom. A műemlék templom környezetében lévő telkek a vonatkozó törvény szerint a műemléki környezethez tartoznak. A templom előtt 1800 körül készült feszület áll, melyet 1986-ban újjítottak fel.

Kál Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének 15/2017. (XII.29.) a településképvédelméről szóló önkormányzati rendelete településképi szempontból meghatározó közterületnek nyilvánítja a település központjában lévő Fő tér (444 hrsz.) elnevezésű közterületet.

Kál nagyközségben 2019-es adatszolgáltatás alapján csak 1 műemlék található:

Törzsszám	Azonosító	Cím	Név	Védelem	Bírság kategória	Védési üggyiratok	Helyrajzi szám
2173	5759	Fő út alsó 2.	R. k. templom	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1229/2

A műemléki épület műemléki környezetébe az alábbi helyrajzi számú földrészletek tartoznak:

789/3, 1075, 1074/2, 1074/1, 1060, 1076/4, 1076/3, 1076/2, 444, 443, 307, 308, 306/4, 306/3, 306/2, 1230/2, 1230/1, 1229/4, 1228

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

4.1. A KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZER

A fejezet célja az, hogy ismertesse Kál Nagyközség Önkormányzata, mint tervezésért felelős szerv lehetséges szerepét a koncepció megvalósítási és végrehajtási fázisaiban.

Kál Településfejlesztési Koncepcióját az önkormányzatnak határozattal kell elfogadnia. A testületet a jegyző hívja össze.

A település képviselő-testületének alapvető feladata a település természetes és épített környezete állapotának figyelemmel kísérése, védelme, tudatos fejlesztése, a településen lévő és értéket képviselő településstruktúra és építmények megőrzése. Feladata továbbá a területfejlesztéssel és területrendezéssel, valamint a településfejlesztéssel és településrendezéssel kapcsolatos feladatok előkészítése, véleményezése, e területet érintő döntések végrehajtásának ellenőrzése. A településfejlesztési koncepcióban meghatározott fejlesztések nyomon követése, valamint az időközi felülvizsgálatok elvégzése szintén a képviselő-testületének feladata.

A monitoringnak folyamatosnak kell lennie annak érdekében, hogy a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok a kitűzött időtáv végére megvalósulhassanak. A monitoring célja, hogy a település vezetősége átfogó képet kapjon a megvalósult célokról, valamint az időbeni ütemezés tarthatóságáról.

Az önkormányzat a településfejlesztéssel, településrendezéssel és településképvédelemmel összefüggő partnerségi egyeztetés szabályait a 4/2017.(II.22.) sz. önkormányzati rendeletben szabályozza.

Kál Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 1. pontjában, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 6. § (1) bekezdésében, valamint a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a

településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 08.) Korm. rendelet 29. § és 29/A. §-ában meghatározott feladatkörében eljárva rendeletet alkotott a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia, a településrendezési eszközök, a települési arculati kézikönyv és a településképi rendelet vonatkozásában a partnerségi egyeztetés szabályairól.

A rendelet célja, hogy Kál Nagyközség közigazgatási területét érintő településfejlesztési dokumentumok, településrendezési eszközök, településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet megalkotására és azok módosítására irányuló eljárások során történő egyeztetéseknél biztosítsa a véleményező partnerek minél szélesebb körének bevonását, a vélemények megfelelő dokumentálási rendjét és az elfogadott dokumentumok nyilvánosságát.

E rendelet alkalmazásában:

1. településfejlesztési dokumentum: a településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia.

2. partner:

- a) az érintett terület lakossága,
- b) az érintett területen székhellyel, telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezetek,
- c) az érintett területen működő – az Országgyűlés által elismert – egyház,
- d) a településen működő civil szervezetek

közül azok, akik az adott eljárás előzetes tájékoztatási, vagy véleményezési szakaszában a 9. § szerint az eljárásban való részvételi szándékukat jelzik, vagy lakossági fórumon szóban, írásban javaslatot, észrevételt tesznek.

Dokumentum típusa	Eljárás fajtája	Előzetes tájékoztatás		Véleményezés (munkaközi tájékoztatás)	
		módja	ideje	módja	ideje
Településfejlesztési koncepció	készítés	- hirdetőtábla - ügyfélszolgálat - község honlapja - lakossági fórum	lakossági fórum előtt legalább 8 nap, utána 8 nap	- hirdetőtábla - ügyfélszolgálat - község honlapja - lakossági fórum	lakossági fórum előtt legalább 8 nap, utána 15 nap

Forrás: az önkormányzati rendelet 1. sz. melléklete

A beérkezett véleményekről a Polgármesteri Hivatal kollégái – a dokumentumok készítésével, módosításával megbízott tervezők bevonásával – táblázatos formában választ és javaslatot készítenek, melyben az elfogadásra nem javasolt véleményekre szakmai indoklást ad.

A beérkezett véleményeket ismertetni kell a Képviselő-testülettel, melyek elfogadásáról vagy el nem fogadásáról a Képviselő-testület dönt. Az elfogadott, és el nem fogadott véleményeket összesítő táblázat az ügyiratban az irattárazási szabályok szerint megőrzésre kerül.

4.2. JAVASLAT A KONCEPCIÓ ÉS A VÁLTOZÁSOK NYOMON KÖVETÉSÉRE, A FELÜLVIZSGÁLAT RENDJÉRE

A településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok megvalósulásának folyamatos nyomon követése, felülvizsgálata elsősorban a község érdeke. A monitoring célja felhívni a döntéshozók és a megvalósításért felelős szervezetek figyelmét a céloktól való esetleges eltérésre, és összegezni az elvégzett feladatokat. Érdemes figyelemmel kísérni azt is, hogy a célkitűzések elérése érdekében tett lépések a megfelelő időben történjenek, a megfelelő eszközökkel. A monitoring számos komplex feladatot foglal magában, az adatgyűjtéstől a koncepció esetleges szükséges módosításáig.

- Évenkénti rendszerességgel meg kell vizsgálni, hogy milyen lépések történtek a koncepció célkitűzésinek elérésére. Eltérés esetén be kell avatkozni, a kívánt cél elérése érdekében módosítani kell a meghatározott intézkedéseket.
- A fejlesztési koncepció felülvizsgálata, aktualizálása tízévenként szükséges, az elkészült felmérések, legfrissebb statisztikai adatok, egyéb új információk ismerete, illetve a koncepció megvalósulási folyamataiból levonható következtetések alapján.
- Figyelemmel kell kísérni a külső környezet változásait, amellyel szükség esetén összhangba kell hozni a célkitűzéseket, illetve azok megvalósulási eszközeit.
- Ki kell értékelni a már végrehajtott feladatok eredményeit, különös tekintettel a pályázati úton megvalósított fejlesztések pénzügyi és fizikai megvalósulására.
- A koherencia vizsgálata az integrált településfejlesztési stratégiával.